

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Capvt V. De Repvgnantia Fidei Cum Falsitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

cujus imperfectior substituitur, ut loco Equi Asinus: hoc autem non fit in nostro casu.

324. Obijciunt 5. Talis actus esset perfectior suis causis, non tantum singulis seorsim sumptis, sed etiam simul sumptis, nempe propter indivisibilitatem & simplicitatem. 2. Negando simpliciter majorem. Nam licet ratione simplicitatis habeat aliquam perfectionem, quam non contineant causae formaliter, habent tamen causae alias perfectiones quibus caret actus, v. g. esse Ens permanens, esse potentiam ad actus specie diversos &c.

325. Obijciunt 6. Actus ille de quo disputamus, foret simul clarus & obscurus, evidens

& inevidens, quae tamen inter se pugnant. 2. Profore quaestionem de nomine, in qua dico, quod talis actus esset clarus saltem secundum unum, nempe ratione motivi scientifici. Unde potest simpliciter dici clarus, ut bene notat Ripa, quia praedicatum Claritatis non dicit negationem omnis Obscuritatis, alioquin nullus actus tantum posset simpliciter dici clarus. Econtra Obscuritas videtur dicere negationem omnis evidentiae, & ideo talis actus non nisi secundum quid, nempe secundum motivum fidei, dicendus esset obscurus, & inevidens.

CAPVT V.

DE REPUGNANTIA FIDEI CVM FALSITATE.

CONTROVERSIA I.

An Deus possit revelare Falsum.

326. **P**raetermissa haeresi Priscillianistarum & Armenorum, asserentium, Deum defacto mentitum fuisse, Sententia quorundam Catholicorum fuit, Deum quidem non posse mentiri, prout *Mendacium* sonat formalem rationem malitiae moralis & peccati; posse tamen saltem de potentia absoluta (non tamen ordinaria) falsum revelare sine malitia, sicut potest occidere sine peccato homicidij. Ita Robertus Holkott, Petrus de Aliaco, Adamus Godamus, Almainus, Gabriel.

327. Contraria Sententia negans, est adeo certa, ut Suarez, Conink, Granadus, dicant, esse de Fide, alij dicant oppositam esse Temerariam, Erroneam, Haeresi proximam. Probatur assertio 1. ex S. Scriptura ad Hebr. 6. *Volens Deus abundantius ostendere immobilitatem consilij sui, interposuit Jusjurandum, ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, firmissimum solatium haberemus.* Vbi Card. Lugo ponderat Juramentum, quod licet in nobis addat obligationem supra simplicem assertionem, in Deo solum addat energiam, quia Jurare est asserere Deum in Testem. Deus autem non potest loqui quin asserat se in Testem, hoc est, quin interponat suam auctoritatem. Idem habetur ad Rom. 3. *Est autem Deus verax.* Jo. 8. *Qui misit me verax est.*

328. Probatur 2. Ratione. Deo debentur omnes perfectiones simpliciter simplices, inter quas una est summa Auctoritas in dicendo, digna summâ fide excogitabili, ita ut saltem ex hypo-

thesi quoddam Deus loquatur, teneamur credere ita esse, & non posse aliter se habere, adeoque praesentia auctoritatis divinae negare fidem contra alijs contradicentibus: atqui si Deus posset falsum revelare, non mereretur talem fidem, sed posset aliquando contingere, ut etiam praevidetur Deo non assentiremur, ob rationes probabilis quae occurrere possent, quod Deus hic & nunc decipere vellet, imò defacto possemus praevidere formidare, an non Deus voluerit falsum loqui per Jonam Prophetam, & alijs locis, à Suarez & Terriano relatis.

329. Confirmari potest hæc ratio. Videtur ex terminis absurdum esse, Deum non posse dedocere aliquem errorem suum auctoritate: atqui si Deus mentiri posset, tunc posset in nobis dari error, quem Deus nullo modo posset auctoritate interpositâ dedocere: ergo &c. Minor probatur. Nam semper possem formidare, an non Deus tunc mentiretur, quando me vellet errorem dedocere, quem ipse suo mendacio potius causâisset; nam volendo dedocere errorem, fateretur Deus, se prius fuisse mentitum: quare possem prudenter formidare, an non prius verum dixisset, & nunc vellet decipere.

330. Quæ ex Scriptura adduci solent, vel non habebant sensum absolutum sed conditionatum, qualis erat prophetia Jonæ, de inveniendis Ninive, vel significabant divinam permissionem alicujus deceptionis ab alio faciendæ, ut quando Diabolus permixtus est esse spiritus mendax in ore Prophetarum.

CONTROVERSIA II.

Vtrum circa revelationem apparentem elici possit actus fidei supernaturalis falsus.

DICO 1. Nullus actus fidei supernaturalis, potest connaturaliter tendere in revelationem solam apparentem. Ita communiter omnes contra Majorem. Probatur 1. Ex Tridentino sess. 6. c. 9. ubi dicit, Certitudini fidei falsum subesse non posse. quod ad minimum debet intelligi: *connaturaliter*. nam vtrum hoc simpliciter repugnet, dicemus Concl. seq. Probatur 2. Autoritate PP. tribuentium Fidei certitudinem: atqui Certitudo formaliter consistit in intrinseca connexione cognitionis cum objecto vero, adeoque ad minimum in naturali intrinseca exigentia, ne producat, nisi quando objectum est verum. Ergo &c.

332. Probatur 3. Omnis actus, qui ex essentia sua est actus virtutis intellectualis, est intrinsece verus. Sed omnis actus supernaturalis fidei est essentialiter actus virtutis, quia procedit ab habitu supernaturali: ergo &c. Major est Aristotelis 6. Eth. c. 2. & 3. Minor probatur. Habitus Fidei est Virtus Intellectualis, vt constat ex Trid. sess. 6. c. 7.

333. Probatur 4. Ex ipsa supernaturalitate, quæ sicut evehit naturam supra operationes naturales, ita & videntur ejus proprietates esse magis sublimata: atqui proprietas maxima est Veritas, & falsitas est imperfectio ac depressio potius nature, quàm ejus elevatio: ergo &c. sed de hoc iterum infra.

Obijciunt 1. Rusticus, proponente Parocho articulum falsum, tenetur credere: ergo potest elicere actum supernaturalem fidei. R. Tunc quidem rusticus elicit actum supernaturalem piæ affectionis, & meritum, sed non elicit actum supernaturalem fidei, sed purè naturalem. Ratio est, quia actus supernaturalis nunquam elicitur nisi juxta merita objecti: atqui propositio Parocho, quæ non est supernaturalis quoad modum, hoc est, non est derivata à Deo ejusque voluntate loquendi, non meretur credi actum supernaturalem, cum sit tota naturalis: ergo tunc nec habitus fidei exigit concurrere ad actum, nec Deus concurret loco habitus.

334. Obijciunt 2. Sicut se habet volitio supernaturalis ad suum objectum, ita intellectio supernaturalis ad suum, sed volitionis supernaturalis objectum parziale potest esse falsum, v. g. quando ex misericordia de elemosynam illi, qui se simulat pauperem: ergo & objectum intellectus supernaturalis potest esse locutio simulata. R. Negando minorem. Quia honestas objectivæ illius actus misericordiæ, non consistit in sublevatione veræ paupertatis, sed in sublevatione paupertatis probabiliter apparentis, & sic præce-

dit iudicium practicum evidens, quodd honestum sit dare elemosynam illi, qui apparet pauper, etiam si reverà non sit pauper. Quapropter cum objectum formale talis actus misericordiæ, sit simpliciter bonum, mirum non est illum actum esse supernaturalem. Hinc autem confirmatur potius Conclusio. Nam sicut objectum voluntatis est bonum, ita objectum intellectus est verum: ergo sicut actus supernaturalis voluntatis non potest tendere nisi in bonum quod reverà sit tale, ita nec actus supernaturalis intellectus potest tendere in objectum, nisi quod sit verum realiter, & non merè apparenter.

335. Obijciunt 3. Ponamus Judæum aliquem in nocte Nativitatis Christi eliciisse actum fidei de Messia venturo, & continuasse illum actum aliquantisper post transactam nativitatem, ille actus ante ipsam nativitatem fuisset verus, post nativitatem capisset esse falsus, quia non erat amplius verum dicere: *Christus nascetur*. atqui esset supernaturalis. ergo &c. R. Prescindendo ab illa controversia Logicali, vtrum actus verus possit transire in falsum, respondetur inquam, negando sequelam. Vel enim Judæus affirmat futuritionem respectu temporis quo id Propheta prædixit, & tunc actus semper est verus, etiam post nativitatem, quia semper est verum dicere, quodd tempus nativitatis sit posterius, respectu temporis quo locutus est Propheta; vel affirmat futuritionem respectu temporis in quo ipse Judæus existit, & tunc actus ipsius nunquam erit actus fidei supernaturalis, quia nulli revelationi innititur.

336. Obijciunt 4. Potest rusticus vno eodemque indivisibili actu credere Parocho duos articulos, vnum falsum, alterum verum: sed sic actus ille supernaturalis erit falsus. R. Negando suppositum minoris, quodd foret actus supernaturalis. Nec obstat ab illo actu attingi revelationem supernaturalem, nam hæc attingitur etiam ab actu falso, quo aliquid deduco ex vna revelata, & alia propositione probabili, sed falsa. v. g. si quis ex eo quodd Christus sit homo, & omnis homo habeat rebellionem carnis, deduceret, Christum habuisse rebellionem carnis.

337. DICES. Non est majus absurdum, actum falsum causari ab actu naturali, quàm actum supernaturalem esse falsum: sed illud prius potest fieri connaturaliter, vt patet in exemplo allato: ergo & posterius. R. Negando majorem. Et quidem P. Ripalda putat, in tali casu actum supernaturalem posse & debere dici simpliciter Causam actus falsi, quia conjunctus cum alia præmissa falsa, necessitat intellectum ad inferendam conclusionem falsam. Quod si illi obijcias, actum fidei esse indifferentem ad conclusionem veram & falsam, replicat, etiam præmissam falsam esse indifferentem ad inferendam conclusionem veram, quia ex falso potest sequi verum. Hoc tamen nullo modo placeat. Quando enim dicitur, ex falso posse sequi

Ddd 3

verum,

verum, intelligendum est materialiter, & de ob-
jecto materiali Conclusionis, non de ipso actu
Conclusionis, qui semper est falsus, quando vna
præmissa est falsa.

338. Melius ergo respondet Lugo, in illo
casu actum Fidei esse solum causam per accidens
actus falsi: quod ipsum etiam sentit Suarez, Co-
nink, Granadus, & Pallavicinus. Ratio est,
quia præmissa vera nunquam determinat ad ac-
tum falsum, præmissa autem falsa semper deter-
minat ad actum falsum. Ulteriore rationem
à priori dat Pallavicinus: Quoniam, inquit, om-
nis cognitio vera est ordinata ad Bonum intel-
lectus, non solum in ratione Finis, & quatenus
per se ipsam formaliter cum perficit, sed etiam in
ratione medij, & quatenus potest esse semen no-
væ Scientiæ & veritatis acquirendæ: quapropter
etiam actus Fidei, & quivis alius naturalis per se,
hoc est ex intentione naturæ, concurret ad Con-
clusionem veram, per accidens autem, hoc est
præter intentionem, ad falsam.

339. Queritur jam 2. Vtrum actus Fidei
sit essentialiter verus, ut nec divinitus posset esse
falsus.

DICO 2. & Respondeo affirmativè, cum
communi. & quamvis oppositum visus fuerit te-
nere P. Ripalda in suo opere de Ente supernatu-
rali, hic tamen sect. 3. protestatur, se nunquam
in hoc puncto quidquam asseruisse, sed solum
fundamenta communia examinasse, & ostendisse,
ea non convincere. & quidem se non esse locutum
de actu fidei in specie, sed solum de actu superna-
turali in genere. Cæterum in actu fidei adhæret
communi sententiæ, quam ex antiquis tenet S. Bo-
naventura, dicens, Fidem tam esse infallibilem,
quàm Dei præscientiam: Alexander & Durandus,
dicentes, non magis posse fidei subesse falsum,
quàm primæ Veritati. Lorca & Hurtadus vocant
oppositum Temerarium. Eandem tandem tenet
Oviedo, licet quodammodo invitatus, & territus
Censuris, quas esset subiturus, si aliter doceret.
Communis ergo DD. consensus in re purè Theo-
logica debet habere plurimum momenti, ut sine
temeritate recedi non possit. Accedit auctoritas
Concilij Tridentini, asserentis, Fidei non posse
subesse falsum: non videtur autem locutum esse
de sola connaturali exigentia, quia loquebatur
conformiter ad sensum communem Theologorum
tunc temporis.

340. Probationes ex ratione petita, varia
afferuntur. Omnis alij Card. de Lugo sic pro-
bat. Si fidei assensus posset fieri falsus per abso-
lutam Dei potentiam, posset etiam fieri falsus ex
natura rei; quia ex natura rei potest prudenter
esse credibilis revelatio tantum apparens.

Respondet Ripalda, quod Habitus superna-
turalis exigit, ut tunc Deus cohibeat concursum

ad actum supernaturalem. Verum hæc respo-
sio continet petitionem principij. Hanc vna
enim exigentiam contendit Lugo vel non debet
vel esse indispensablem. si enim non esset
tra naturalem exigentiam habitus, propositum ob-
jectum falsum prudenter credibile (perit Lugo
& Ripalda concedunt) nulla poterit afferri ratio
probens exigentiam naturalem, ne Deus contra-
rat ad actum supernaturalem, quæ non etiam pro-
bet exigentiam indispensablem. Si enim non
habitus posset absolute operari, potius videtur
exigere concursum ad operandum quam ne-
gationem concursus, (& hoc vel maxime in in-
tentia P. Esparza, quod habitus fidei sit in se
impressa) sicut, si species impressa objecti realis
divinitus poneretur in tunica retina, esset debitus
concurfus potentiæ visivæ ad videndum, non de-
stante absentia objecti, ex qua visione causaretur
evidentia physica de existentia objecti, sed
actus falsus: ergo pari modo si habitus super-
naturalis tantum naturaliter exigeret non opor-
tente absentia objecti; posito tamen quod objectum
set applicatum, mediantibus speciebus alienis
solent objecta fidei applicari, non apparet, quod
non esset debitus concursus ad actum superna-
ralem falsum, si falsitas non repugnaret essen-
tialiter actui.

341. P. Ripalda Conclusionem sic probat.
Non repugnat species actuum supernaturalium
intellectualium etiam divinitus infallibilis: &
qui credibile est, hujusmodi esse actum fidei
vinæ; tum quia collocatur fides in supremo ob-
ro virtutum, scilicet Theologicarum, tum quia
auctoritas & attestatio divina, ex qua fides immo-
secunde movetur, vendicare sibi videtur vim determi-
di certitudinem objectivam, quam habet illa di-
vina auctoritas in ipsam certitudinem formatam
ut etiam sit inseparabilis à veritate objecti, ut
que ut sit ejusdem certitudinis cum objecti cer-
titudine.

342. Posset hæc Ratio confirmari per
Lumen Gloriæ succedit Fidei: atqui Lumen Glo-
riæ est principium actus essentialiter veri, ut
pe Visionis Beatæ, (quis enim ferat dicere
quod Visio Beatificans possit esse falsa) & con-
tinetur in eadem Gratia, in qua radicitur habitus
dei: ergo irrationabiliter hoc negatur fidei.

343. Confirmatur 2. Omnis actus super-
naturalis est essentialiter supernaturalis: ergo
essentialiter decens filium Dei: atqui si posset
falsus, posset esse non decens, quia decens est
negatio illius: ergo ut sit essentialiter decens
debet essentialiter esse verus: alioquin, ut be-
notat Lugo, non elevarer, sed potius vitaretur
tutam. Verbo. esset miraculum deprehen-
vum naturæ, qualia implicare tra-
didimus alibi.

